„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Бирлија у лебарској улици.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 166. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 3. НОВЕМБРА 1891. ГОДИНА XXVI.

ГЛАВНИ УРЕДНИК: СТЕВАН ЈОВИЋ. | ВЛАСНИК: СЛАВКО СВЕТ. МИЛЕТИЋ. | ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: АНДРИЈА ПЛАВШИЋ.

СПРЕМАЈМО СЕ — ВРЕМЕ ЈЕ.

Будимпешта, 1. новембра.

Све се већма ближе они дани, када ће вали изборне борбе заталасати се по свима крајевима наше домовине. Бирачи ће наскоро бити позвани, да приступе изборној урни, да врше најсветије своје право грађанско — бирање својих посланика и заступника на земаљски сабор. Сви су изгледи, да ће идућа изборна борба наступити пре, но што је до селе било. За то нам говоре сви знаци, који се сваки час појављују у штампи и у кретању појединих политичких странака на угарском сабору. Владина странка живо даје информације својим потчињеним органима. Сваки дан се по престоници угарској јављају жупани, солгабирови итд., ти вајни кортеши и стубови владине странке у Угарској. Обе опозиције саборске воље су да отпочну живу агитацију, не би ли им пошло за руком, да приликом идуће изборне борбе освоје што већи терен, да идуће саборске сесије уђу у сабор обновљене и ојачане како бројно, тако и интелектуално. Агилност свију тих странака опажа се већ данас јако, веома јако. То нам казује, да је приличан део мађарских нам суплеменика наумио, да пошто по то даде што јачег отпора и што већег израза негодовању свом према стању, које данас влада у нашој домовини. Па и сами Румуни, који сачињавају најјачи контингенат народности у Угарској, као да хоће, да се махну свог досадањег пасивитета и да пораде на том, да пошљу ког свог заступника у сабор. Уверише се зар, да пасивитет не води добру. Видеше за оних потоњих пет година, да само истрајна уставна борба може народностима у Угарској придобити неког угледа, да се само агилним радом може постићи нешто. И Румуни ће по свој прилици порадити на том, да покажу у идућој изборној борби, да су живи. На свима линијама дакле указује се неко кретање, на свима позицијама јавља се воља за радом, сви хоће да покажу да се овако, као што је до селе било, живети не може. Само је Српство, тај некада најжешћи и најживљи бранич народности у Угарској и непрестани протест владајућем стању у нашој домовини ућутао. Изгледа нам, као да је у Српству нестало и најмање успомене на оне светле дане, кад је Србин, свестан својих уставних права, трпео све и сва, само да покаже свима и сваком, да Србин, који је умео вековима заливати крвљу сваку стопу ове нам домовине, уме и на уставном бојном пољу бити јунак.

Али данас Српство сном мртвијем спава. Док се сви други живо припремају за 1892. годину, ми ћутимо. Ми се не крећемо, ми се не мичемо, као да смо заборавили, да смо и ми уставни грађани ове земље, као да не знамо, да и ми имамо за много што шта да се боримо, да тражимо оно, што нам по праву припада. Место, да се сећајући на оне светле дане наше уставне борбе из прошлог деценија, опомињући се јадног исхода прошле изборне борбе и жалосних јој последица, пренемо из сна, отпочнемо рад и припрему за идућу изборну борбу, ми ћутимо и само ћутимо. И тек, кад нас запљусну први вали блиске изборне борбе, тада ћемо се пренути. Но тада ће нас изборна, уставна борба затећи неспремне, она ће нас изненадити. И ми ћемо опет доживети, да у свима срезовима, где Срби бирачи имају већину — а тих срезова није мало — победе народну вољу — петица и паприкаш. И опет ће наступити тада вајкање и кајање, и опет ћемо викати против корупције, али тада ће бити све касно. На сабору угарском седеће и опет људи, привидни заступници народне воље, који ће, тумачећи ту народну вољу, приликом сваког гласања у сабору климнути главом у корист владину, и тиме непрестано казивати, да је српски народ у овој нам домовини срећан и задовољан. И опет ће наступити пет дугих година мртвила, пет година нерада. А тих пет година ће и опет заступати вољу народа српског барони Николићи, Бајићи и т. д. Читаве саборске сесије неће се чути отворена, мушка реч српска на угарском сабору, која би казивала, да у Угарској још има Срба и да ти Срби имају својих праведних жеља и поштених захтева.

У обрану тих наших жеља и захтева српских морамо се ми пренути из сна. Морамо ми порадити на том, да у сабор угарски уђе ма један, два човека, који ће умети те наше жеље заступати, те наше захтеве тумачити онако, као што то ваља. За то нам ваља прегнути свим силама својим, да то и остваримо. Остварити то није тешко, ваља нам само из раније организовати компактну војску бирачку, која ће до почетка изборне борбе имати времена, да се тактички извежба, те кад наступи час борбе, ући у борбу спремна, извежбана. Још имамо довољно времена, да то учинимо, скоро по године дели нас још од идућих избора. Не одлажимо од данас до сутра. Почнимо рад одмах, и ми ћемо се о изборима уверити, да се може учинити, само кад се хоће. Нас ће изненадити тада успех изборне борбе. Дабогме, ако ми почнемо наше уставне борце искупљати у очи избора, тада ће бити узалудно одушевљавање и заузимање појединаца за „народне ствари“. Ми морамо пасти, јер ће се наше растројене бирачке чете наћи пред добро устројеном војском бирача владине (или Апоњеве. Уредн.) странке.

Све до 1887. год. могао је народ српски да шаље на сабор угарски по неког свог заступника, од кога се могло с правом очекивати, да ће хтети и умети одлучно и неустрашиво устати у обрану народних права. Али кад дође несретна година та, излегоше се у народу нашем страсти дотле непознате. Да ли да описујемо догађаје те несретне године? Држимо, да нам то није потребно чинити, јер мислимо, да су нам они још свима у живој памети. Поцепаност, растројство и лични интереси, који руководише појединце, сатрше српску народну слободоумну странку. Она паде. Њен пад имађаше те последице, што на угарски сабор дођоше људи, којима је до свега пре стало него ли до Српства. Дугих пет година догађаху се повреде, које вређаху Српство до дна душе, али на сабору угарском не беше детића, да устане, да потражи лека тим повредама, да потражи заштите и обране повређеним правима српским. На сабору угарском, том месту, где се највише речју и делом урадити даде, не беше Србина, не чу се српска реч. Они, који могоше да говоре, ћутаху као заливени. С тугом у срцу пратисмо ми нерад оних посланика, којима презимена кажу, да су Срби; с тугом у срцу сећасмо се ми оних светлих дана, кад је у сабору угарском одјекивала громогласна реч српска, која беше кадра, да у млево смрви своје противнике. Зажелесмо се те речи, али нам жеља оста само пуста жеља . . . Они, који могоше говорити, не проговорише ни беле; а пред онима, који би хтели говорити, беху врата дворане саборске затворена. Затворила их наша поцепаност и наш нерад.

Последњи сабор угарски служиће и ваља да служи сваком Србину у Угарској, који воле српски осећа, као добра наука. Посматрајући тих пет година, како на сабору угарском нема српске речи, морамо се освестити. Морамо увидети, да морамо живо радити, би ли нам опет пошло за руком, да се и опет на сабору угарском зачује мушка, српска реч. А учинићемо то само тим, ако се за раније почнемо спремати и то спремати живо, одушевљено и сложно.

Српска радикална странка ваља да покрене ствар. Она је данас најјаче заступљена у народу српском у Угарској. Ми држимо, да ће српска радикална странка — на догледу значајних дана, који се све већма ближе — учинити све потребне спреме, којима би се приликом идуће изборне борбе постигао жељени успех. Она ће то без сумње и учинити.

А сада још једном напомињемо, да су избори саборских посланика близу, веома близу. Исход тих избора створиће у политичком животу нашег народа нову еру и ми с правом смемо очекивати од сваког оног Србина, који је у свој јаван рад урезао програм, донесен на великом збору народном 26. априла 1887. год., да ће учинити своје, да та нова политичка ера буде по Србе у Угарској што повољнија.

?

Из Босне.*)

Дервента, 30. октобра.

„Ђурђев данак хајдучки састанак
Митров данак хајдучки растанак“.
Народ. П.

У сретним земљама држи се хајка против курјака и другог звјерења, а овдје код нас у сретној Босни против људи и народа. Између Прњавора и Бањалуке путујући, путници могу мислити, да је какав војни маневар, али кад би упитао, шта они војници и жандари раде, чуо би питач, да је хајка на хајдуке. Овдје је код нас по готово све наопако, па тако се и она наша стара народна наопачке барем сада рећи може, умјесто Ђурђев данка, доживјесмо Митров данак, да се хајдуци састајати морају. У старија времена кад су овђе нецивилизовани Азијати господовали, није чудо, ако смо се мајке горе лаћали, а она нас у мајчино своје закриље примала, и тако се бранили од бијеса и напасти азијске. А данас, данас у 19. вијеку усрећени смо са изображеним европским культуртрегерима, па нам опет мајка гора шири своја наручја, а народ гоњен од цивилизатора, мора у њу, да себи макар на такав начин лека тражи. Света је истина, да су се 12—13 људи у гору одметли, а кад су пошли, рекоше својим сељанима, да воле ићи у гору и јуначки погинути, него код куће нечовјечно гладовати; нашто им

*) Остављамо непромењено као глас из народа.
Уред.

ЛИСТАК.

И ОПЕТ О КЊИЖЕВНОЈ КРАЂИ.

ИЗЈАВА.

Према нашем начелу, да ономе, који је у „Застави“ нападнут, дозволимо, да се у „Застави“ и брани, донели смо у нашем броју од петка изјаву г. Стевана Коњовића на „Заставин“ подлистак у бр. од 23. октобра и према правилима новинарске пристојности, нисмо на ту изјаву у броју, у којем је изишла, ништа приметили.

Но сада, кад би ко могао, услед тога нашега поступка, помислити, да се ми не интересујемо за то, да се у нашем књижевном животу поступа највећом енергијом против оних, који срамоте српску књижевност пред страним светом: разним, више или мање, успелим плагијатима, — изјављујемо, да смо ми писцу подлистка у бр. 161. нашега листа врло захвални, што се потрудио, да мало пабирчи за трагом г. Стевана Коњовића.

Шта је намеравао г. Коњовић својом изјавом у прошлом броју нашег листа? Он хоће да зна име писца дотичног подлистка? Чудновато! Та име писца је целој читалачкој публици познато, само њему није! Нека г. Коњовић узме у руке „Заставу“, па нека погледа на челу исте, на десној страни, наштампано: одговорни уредник ит.д., па ето му имена писца; даље не треба да га тражи.

Хоће ли г. Коњовић да тужи, ето му одговорног уредника „Заставе: не ће ли да тужи, шта ће му име писца? Овамо никако не спада питање **ко** је тај подлистак писао, него **шта** је у њему писао, и: је ли, или није ли г. **Стеван Коњовић,** учитељ у Сомбору и уредник „Домаћег Листа“, просто превео расправу Gyöngyösi István-a: ‚Műveljük magunkat, hogy művelhessük másokat‘ и издао ју као своју? Је ли, или није ли он за ту тобожњу своју оригиналну (!) расправу добио књижевну награду, па је и онда заћутао, да та радња није оригинална, и мирно је, као други који поштен књижевник, турио ту награду у свој џеп?

О томе је, ето, питање, и о ни чему другоме. Ако може, дакле, г. Коњовић на ово да одговори и да докаже, да је писац дотичног подлистка лагао — е, онда нека је свака част г. Коњовићу; ми ћемо му одмах дати сваки Ehrenerklärung, којега затражи. Ако то не може г. Коњовић, онда нека се не размеће, него нека мирно погне главу и нека ћутећи ступи у коло оних наших вајних књижевника (!!!), којима је на чело ударен неизгладиви жиг књижевних крадљиваца.

Ваљда се разумемо, г. Стеване Коњовићу?

Уредништво „Заставе“.

ВЕНЧАЊЕ ПРЕКО ТЕЛЕФОНА.

АМЕРИЧКА ЦРТА.

Mr. Арним Блактон, са, Американцу својственом комоцијом седећи лежи у чекаоници I. реда париске електричне жељезнице

Као сарадник фонографских новина у Филаделфији ‚The Phonograph‘ обвезан је да пропутује свет за 69 дана, 12 сати и 30 минута.

17. август је. На сату чекаонице 12 сати и 55 минута а влак у Хавр полази тек у 2 сата 47 минута. Mr. Блактон кад стигне у Хавр сешће на лађу и 1. септембра у 12 сати 30 мин. стићи ће без сумње у Филаделфију.

*

Тачно у 1 сат наста у чекаоници граја. Дођоше разносачи новина. Mr. Блактон дозва разносача ‚Grand Illumination‘-а који му услужно отвори фонографску справу, одкуда се у лаком темпу зачуше вести. Између много хиљада породичних и политичких вести пажњу Mr. Блактона највише привуче ова вест:

„Телефонске вести.“

Бомбај. (Од нашег нарочитог извештача.) Miss Пеги Блакинг стигла је данас у 12 сати 23 минута из Одесе на једном руском војеном балону. У 2 сата 53 мин. седа на „Јангаду“ да 1. септембра у 12 сати у подне реферише редакцији ‚Journal d' Electrique‘ у Сан Франциску о своме путовању око земље, које ће свршити за 69 дана и 12 сати.“

Mr. Блактон плати разносачу за вест и упути се телефону, који је био у углу чекаонице. Звони . . .

— Централа!

— Ко говори?

— Молим за телефонску везу са чекаоницом бомбајског пристаништа. Хвала!

Веза са Бомбајем отворена. Mr. Блактон говори у телефонску цев:

— Молим господина директора нека пошље на телефон Miss Пеги Блакинг, сарадницу ‚Journal d' Electrique.‘

Звоњење . . .

Из Бомбаја питање:

— Ко говори?

Блактон одговори госпођици:

— Ја Арним Блактон, сарадник сам листа ‚The Phonograph‘. Част ми је запросити руку госпођице за случај ако је још слободна.

— Примите моју захвалност.

— Драга невесто, пошто је сад тек 1 сат

сељани одвратише: идите браћо, сретно вам било, а на пролеће ето нас свију, јер даље се овако не може. Заиста ко хоће човечно и темељито да расуди увидјеће, да нису од драгости, него од потребе и невоље похајдучили се! Исти су људи из сљедећих села: Привлаке, Свињара и Каца; вође су им Митар Црни и Павле Козић, и сељаци веле да су врсни! Између Босанске Градишке и Бањалуке, имаде једно село Рудолфстал, које су прајске Швабе населили; од истих Шваба узеше хајдуци око хиљаду форината, за које су новце себи оружје набавили, исто тако неки дан узеше од једног богатог сељака, из Свињара 80 фор. и рекоше истом: иди власти и кажи да нам треба цебане, те да смо од тебе 80 ф. узели. Ето штовани читаоче, читај и вјерујмоме истинитом допису, па ако си у бечко-пештанским чивуцко-шваписким пиљаричким листовима читао, о босанско-херцеговачком благостању и задовољству, знај да лажу! па ма то био ‚Pester Lloyd‘ или ‚Politisches Volksblatt.‘ Нека те упеглане чиве амо дођу, па нека завире у колибе сељака, те исте упитају: гдје су кошеви, хамбарови и њихова љетина?! о којој је цијеле године гладан, го и бос аргатово; та свијесном човјеку је доста кад види лик нашег сељака, одма му са њега све читати може. 28. октобра пропутоваше у Сарајево, са посебним влаком из Будим-Пеште нека господа, а прије неколико недјеља су такођер пропутовали сви директори аустро-угарских жељезница; међу онима првима вели се, да и неколико г.г. министара има. Наравно, кад они у Сарајево дођу, да сељака немају од великог благостања кад ни видјети га. Ту су банкети, при којима су сама златнајака господа, која се топе у благостању код пуних столова, накићених шампањцем и другим ђаконијама, а шта је таковима до народа и стало. И тако, кад се та господа врате у Беч-Пешту не могу друго ништа ни казати, него да су у благостању били и од њега са угријаним главама отишли, а како, то може бити да ни сами не знаду. У Сарајеву има и лијепих грађевина, које се могу очима видити само се бојати, да и тамо оне кућерине на овакав начин грађене нијесу као што су многи овдје код нас у Дервенти градили, а ево како: Ми смо овдје имали злогласног предстојника Плентаја; овдашњи трговци по старом обичају имали су уз трговину и право за точарину пића. Плентај дође у дућан као прости пандур, све прегледа па кад је то учинио, онда настави: Гајо, Јоване или како се већ који зове, ја ти одузимам дозволу точарине, из узрока тога, што ти је зграда неваљала, а ако саградиш зграду од тврда материјала, онда ћу ти дати дозволу точења. Тако је многога присилио на грађење, те ко је имао новца утукао га је у зидине, па сад у празне гледа; који пак није новца имао и рекао: госп. предстојниче ја немам пара, онда би му овај одговорио: ја ћу ти од земаљске владе пара набавити по мале камате; тако се многи јадник преварио и од владе паре узео. Саградио кућерину, новац, што га је имао, утропио и још се влади задужио, (дуг једе из једне чиније); трговац без новаца, зна се шта је и како је; а кад се са готовим новцем роба увима боља је и јефтинија, а најглавније је, кад дођу плаћања бечко-пештанским трговцима, Чивутима, нема се откуд, утукао паре у зидине, влади ваља камате платити, а Чива се лијепо интабулира на Србинове куће, па тако са свију страна пропаст Србину. Кад је који од зем. владе већег чина чиновник дошао, водио га је наш славољубиви Плентај, да исти види његове заслуге, како је Дервенту уљепшао, али заиста није свом претпостављеном казао, да је он са насиљем ове зидине подигао, те се сад не зна чије су: владине или бечко-пештански Чивута; само то се зна, да су онога најмање чије би требале да су. Ужасна чуда праве бањалучки окружник Лазарини, и садањи фојнички престојник Плентај, па садањи десетински надзорник Алагић и добојски управитељ Атиф Бактијаревић. Нисам дорастао да вам могу њихова чуда описати, она чуда и покоре која ти наведени бездушници, од овога несретног народа чине!!! а како је у опште може се увидити из тога, кад свијет од својих рођених кућа бјежи; Турци у Азију, а јадан Србин у шуму. Против нашег бившег предстојника Плентаја слате су на земаљ. владу свакојаке тужбе, па једва послије 6 година премјестише га у Фојницу. Кад је на своје одређено мјесто отишао, дођоше као бајаги 2 чиновника, који су против Плентаја истрагу водили, најпослије дође из Бањалуке порезни надзорник честити г. Чајковац, који је водио истрагу против Плентаја, за то, што је и он узимао земљу под најам, исту сијао а десетак, као царски чиновник, није плаћао. Тај честити г. надзорник држао је исбите 2 дана и преслушавао 15—20 особа, ишао на њиве и ливаде са комисијом, и заиста је нашао да г. Плентај десетине није плаћао; работари су му морали њиве орати, баште копати и т. д. Наравно да је и то испитивано, али шта је хасна, кад од Плентајевог страха устрашени сељак неби смио рећи ма да му је јуче дијете Плентај заклао. Једини његов бивши подворник Јако Човић рече, да је имао од десетине као десетар (био је и десетар) 95 ф. добити, а г. Плентај дао му је само 50 фор. а на то се Човић потписао. Кад је наш штовани садањи госп. предстојник амо дошао, и звање у своје руке примио, узео је случајно и казнени записник у рукэ; листајући исти, нађе на име неког Бошка Милановића, те да је исти **1200 и неколико фор. глобе платио.** Г. пред. витез Штефановски упита присутног г. суца и г. Бометера, велећи овај Милановић мора да је богат човјек, кад је толику глобу платио, на које један од господе рече: да је сирома, а госп. предстојник се удари руком по кољену и рече: та, господо, ово је нечовјечно! Тако је Бошка Милановића имање ушло у казњени записник и порезни уред, а Милановић, кад је Плентај дошао, имао је црну косу, а кад Плентај одавде пође у нашег Милановића коса сиједа, е али оваки чиновници добијају мјесто прогнања похвале и ордене, и усљед тога и таковога поступка, лако може безобразни Pol. Volksblatt у своме 308. бр. викати: Auch B. v. Kallay braucht nicht sorgenvoll der Session entgegenzusehen. Die Zustände Bosniens u. der Herzegovina entwickeln sich günstig; das Budget weist abermals einen kleinen Überschuss auf и т. д. ал зашто бјежи народ у шуму? Дедер Чиво одговори!

М. Строгов.

---

18 минута, можемо венчање још сада свршити. У тој цељи иштите везу са звањем ‚The mariage limited internationale‘ у Чикагу.*) Уверавам вас о својој најдубљој захвалности.

Госпођица Блакинг звони и зове станицу телефонску у Чикагу:

— Г. директоре, молим пошљите на телефон Томаса Томсона свештеника и два грађанска сведока.

После два минута, када је свештеник дошао на телефонску цев, слуша из ње ове речи које долазе из Париза:

— Пречасни господине! Ја Арним Блактон, сарадник ‚The Phonograph‘-а, желим узети за жену госпођицу Пеги Блакинг сарадницу ‚Journal d' Electrique.‘ — Волем ју. — Јемчим својом грађанском чашћу да ћу јој до гроба бити веран муж. Драга жено! Сад је већ два сата 45 мин. морам се опростити с тобом.

— Сретан пут муже! Дакле до виђења у Чикагу. Када?

— 3. септембра у вече, 7 сах. 25 минута у салону „Гранд Хотела“ бр. 12.

И Mr. Блактон посла кроз цев један пољубац, а другог минута седео је већ у електричној железници, која ће га муњевитом брзином однети у Хавр.

*

1. септембра било је врло живо у Санфранциску пред редакцијом ‚Journal d' Electrique‘ и у Филаделфији пред биро-ом ‚The Phonograph‘-а. Свет је очекивао свугде по једног неуморног путника, који је за 69 и по дана обишао цео свет.

Чим се путник појавио захорило се са свију страна:

— Hip, hip! Hurah. Одушевљење, дочек неописан.

*

3. септембра имају се оба путника, госп. Блактон и гђца Блакинг, сад муж и жена, састати у Чикагу.

Салон бр. 12. тамошњег „Гранд Хотела“ раскошан, са два уласка преко пута.

Вече 7 сати 23 минута. Сказаљка се лењо креће напред. 7 сах. 24 мин., затим 7 сах. 25 минута.

Врата се отворише у један мах. Улазе два путника, један у мушком други у женском путничком оделу. Мушки услужније, али ипак са пуно достојанства ступа напред.

Четир ока радознало се задубљују једно у друго, две главе весело климнуше једна на другу, а четир руке се једновремено дижу у вис после чега настаје топал, усрдан загрљај мужа и жене, који се тек сад први пут виде...

Слуга, који са пртљагом ступа у салон и месец, који се баш сад појави, клибе се кроз отворен прозор једно на друго.

С немачког **Милица Ив.**

*) У српском преводу значи: „Међународно друштво за женидбе.“

Поглед по свету.

— Свечани говор, који је у среду 23. октобра изрекло Њ. Величанство, наш цар и краљ примајући делегације, знатно се разликује у описивању европског положаја, од изјава, које су у том погледу ових дана дали маркиз Солзбери и маркиз Рудини. Док енглески министар-председник у свом говору, који је држао на банкету вароши Лондона, није могао да примети ни најмањи облачић на европском политичком хоризонту, и док је маркиз Рудини држао да му одношаји према Русији улевају наду, да је мир прилично зајамчен, изјављује наш цар и краљ, да сва настојања око мира још увек нису успела, па да нису уклоњене опасности, које прете политичком положају Европе. Он се задовољава са скромном надом, да ће се мир можда ипак одржати и био би сретан, кад би могао својима народима дати веселу вест, да су престали сви терети и све бриге, које данас подносе за то, што мир није осигуран. Царски говор видљиво је — да овај пут избегава да се упусти у расправљања појединих питања; балканске земље нису ни споменуте а ни о једној власти нема посебнога говора. Опрека између појединих у Европи постојећих државних скупштина, тиме је само малчице споменута што се вели, да наша држава стоји у пријатељским односима са свима властима и да ће са својима савезницима настојати, да сачува мир и тиме да створи увет за мир и срећу својих поданика. Царски говор пробуђује више осећај него ли појам о озбиљности европског положаја, али је то сасвим довољно да запречи неоправдани оптимизам, који би се могао лако породити усљед речи, које су изговорене у Лондону и Милану. Политички део говора чини врло добар утисак, пошто не тражи изванредна средства за војску него шта више изражује жељу, да би што пре дошло време, да се могу обуставити општа војна наоружавања. Израз, „да су се морале одгодити неке тражбине војене управе“, каже међутим доста јасно, како смо далеко од постигнућа општега мира. У осталом сваки, који тај престони говор прочита уверће се, да је наш цар европски положај нацртао много верније и искреније, него Солзбери и Рудини, који су полазили са својих партијско-политичних становишта.

Овако ‚N. Fr. Presse‘ и ми се с њоме овај пут сасвим слажемо.

— Што је говорио маркиз Солзбери на лорд-мајорском банкету у Лондону, то смо донели у нашем прошлом броју, па да би могли наши штовани читаоци боље разумети, што смо горе казали о аустро-угарском престоном говору, донећемо овде извод из говора, који је држао ових дана маркиз Рудини у Милану. Он рече: „Надам се, да Бог неће допустити да Европа загрезне у рат. Верујем тврдо, шта више јамчим, да се сви владари владају према духу велике мудрости и умерености. Заиста огромна би била одговорност, коју би преузели на себе, кад би изазвали крвави сукоб, пошто баш зајамчена победа и осигурана ратна слава, неби могле да надокнаде неописиву штету, коју би проузрочио рат. С Немачком и Аустро-угарском сасма смо солидарни, што се тиче наших погледа и интереса, а ови ће оставити трајне знакове, ако се уздрже и појачају. Неки народи примили су недавно врло пријатељски и љубазно нашега престолонаследника, па смо им за то врло захвални. Наши добри одношаји с Русијом недавно су произвели у јавноме мнењу, нешто као осећај сигурности, да је мир осигуран. Према Француској удесили смо наше држање непрестано тако, да растерамо сваку сумњу у искреност наших осећаја, па сад нам је приликом почасти, које су учињене успомени Гарибалдија, тако рећи, достављена жеља за међусобну срдачност, коју ми из свега срца усвајамо“.

Новине тројнога савеза никако нису задовољне с овим говором Рудинијевим. Оне му никако не верују што толико гладе Француску и Русију; но да те новине могу и колико јасно да виде, одавна би већ уповнале биле, да Италија нема ништа друго пред очима, већ само свој рођени интерес, па ће према томе у одсудном часу, не гледајући ни на какве уговоре, наћи се у табору оних, који јој буду могли највише обећати.

— Прорачун за Босну и Херцеговину исказан је у седници аустријске делегације 28. о. м. овако: Редовна потреба је 9,548.819; изванредна 1,137.609 фор., свега 10,686.428 ф., наиме: средишња управа 784.900 фор, унутрашња управа 5,078.730 фор., финансијска управа 3,663.050 фор., правосуђе 698.802 фор., грађевине 460.646 фор. Покриће износи редовно 10,804.820 фор., изванредно 3.500 ф., свега 10,080.320 фор. и то: средишња управа 10.000 фор., унутрашња управа 544.920 фор., финансије 10,238.900 фор., правосуђе 4.500 фор. Упоредивши потребу са покрићем показује се сувишак од 121 892 фор

— „Глас Црногорца“ од 26. октобра, који нам је стигао јуче, доноси ово: „Са наше сјеверо-источне границе имамо да забиљежимо сљедеће: Досадањи мутасериф у Пећи Еумер-паша дигнут је и на његово мјесто долази мустафа Ремзи-паша из Новог Пазара Као што је познато, зликовци што су оно разбојничко дјело извршили на путу из Бијелог Поља у Сјеницу на нашим поданицима, били су из околине Пећске.

У Скадар је дошао новоизабрани гувернер арбанашки Керим-паша, и одмах је ставио уздуж границе од ржаничког моста на Цијевни до блата кордун војнички, по свој прилици да предупреди даље пограничне заћевице.

Даље смо извијештени, да су власти царске почеле купити по Арбанији све оружје новијег система, осим старијих мартинка, што је влада била дала Арбанасима“.

Даље јавља исти лист, да је установљена осма бригада од 5 баталијуна васојевићких. За бригадира је постављен војвода Лакић Војводић.

— У нашем прошлом броју донели смо међу новијим вестима глас из Цариграда, да је устанак у Арабији савладан; но бечки дописник „Тајмса“ саопштава ове „поуздане“ податке о томе устанку, а ми држимо да нам је дужност осврнути се и на ове гласове. Исти дописник вели: „Број усташа, добро наоружаних, износи око 40 хиљада под командом шеиха Хамид-Едина. Усташи су досад већ заузели многа утврђења, и главно одељење турске војске налази се у опсадном положају у главној вароши провинције Јемен, где је и главни стан врховног команданта турске војске. Врховни командант тражио је од сераскеријата појачање од 20 хиљада људи, изјавивши, да неће бити у стању угушити устанак, ако не буде имао на расположењу 40 хиљада војника. Вођ инсургената захтева од турских власти, да за пет година ослободе становништво од плаћања порезе, а после тога рока да се садашња велика пореза смањи, да се за месне судије постављају мухамеданци урођеници, и да за цивилног гувернера у Јемену буде постављен домородац. Турски врховни командант известио је вођу инсургената, да ће он захтеве њихове саопштити меродавним круговима и захтевао је, да они најпре положе оружје, па ће онда ступити с њима у преговоре. Инсургенти су одбили тај предлог, те ће на сваки начин, грађански рат по ново букнути“.

Из српског новинарства.

„Одјек“ доноси у броју од среде под натписом „Куд ћеивер од кладе“ овај уводни чланак:

Давно је то било кад смо ми престали одговарати на нападе новосадскога „Браника“, које је још од доласка радикалне владе ревносно упућивао на њену адресу. Нас су за то руководили ти разлози, што се овај лист био претворио у голо прештампавање разних нападаја на радикалну владу од стране овдашњих либерала, а сем тога још и то што су новосадски либерали око „Браника“ играли у свему овоме жалосну улогу напредњачких слугу. Што смо овога пак пута одступили од тога једини је узрок, што је овај новосадски, на жалост, српски лист, узео на се једну више срамну но жалосну улогу, да и он, уз руљу непријатеља српских, поткопава углед и кредит не странке радикалне, него Србије.

Говорећи о последњој министарској кризи код нас, новосадски „Браник“ употребљује сву снагу логике наших овд. либерала, да узроке одступања г. министра финансије, Вујића, објасни тиме, што је радикална влада довела Србију до финансијске пропасти, пред којом се г. министар морао уклонити, и диже апел на све стране, да „ову страшну перспективу“ сматрају као земаљску, а не као радикалну!

Да није подло, изгледало би да је патриотски! Шта могу помислити поштени Срби с оне стране Саве и Дунава, кад им „Браник“ у руке дође и прочитају какво је стање у Србији и шта њу чека?! Међу тим, да је њима познато,*) да су то „Браникови“ другови из

*) Познато је то њима и те како, па за то они за „Браниково“ трабуњање маре управ толико као за лањски снег. „Браник“ може да смете само какву луду, а разборити људи су већ давна престали водити рачуна о ономе што „Браник“ пише о Србији. Нема за њих тамо „ребаха“ па за то тако и пишу.

Уредн. „Заст.“

Србије говорили још одма по доласку радикала на владу, да то понављају из дана у дан свом снагом своје изветреле памети, и ако им је увек с фактима у руци доказивана несавесност таког држања према једној, ма и противничкој влади, — они би, без сумње, окренули главу и с гнушањем бацили лист међу њима, који под копреном пријатељства према Србији, срдачно пружа руку њеним противницима...

Ево како „Браник“ доказује, да је Србија на крају финансијске пропасти. Он тврди да су радикали, и ако су викали на напредњачки буџет, повећали буџет од 44,000.000 на 58,000.000; да су упоред с овим повећањем задужили још Србију са преко 100 милијуна новога дуга, те Србија има под њиховом управом и већи буџет и већи дуг. Сврх свега овога нигде се није хтело штедети „дугови су расли, расход је растао и руда је морала ударити у брег!“ — вели „Браник“. А и како не би ударила, кад, вели он, од целе суме 100 милијуна, само је 15,000.000 употребљено на откуп жељезнице и монопола, а сав онај вишак од 15 до 100 милијуна радикали су задужили Србију просто трошећи немилице и водећи неразложну државну управу“!...

Тако је земљи исцрпана сва моћ финансијска, па се морало прибећи повећању пореза и строжијим мерама за њено наплаћивање, а „другови г. министра финансије нити хоће да штеде, нити хоће порез да повећају“. По тврђењу „Браникову“ стране новчане пијаце то су виделе и дочекале Србију „с неповерењем“. При таком стању „или држава мора пропасти, или министар одступити“, и министар је одступио!...

Тако казује „Браник“ и труди се сваком врстом да увери како су у Србији финансије грђе но под напредњацима и кредит њен потпуно поткопан.

Шта ли ће рећи читатељи тога вајнога српског листа, кад им кажемо и докажемо да у свему томе нема ни труна истине? То ћемо видети, а сад да докажемо сву тенденциозност овакога писања „Браниковог“.

Радикали су викали на напредњачки буџет — то је истина. Викали су, али им није помогло ништа, као што није помогло ни либералима. Цифра напредњачког буџета од 44,000.000 била је лажна, јер је поред ње постојао и дефицит од 9,000.000 динара, и што је радикални буџет морао бити већи, сваки присебан човек мора видети, да је то за то, што се правилно а не лажно склапао. Факт је овај констатован за време савезне владе, у којој је било и начелних пријатеља „Браникових“. После пада напредњаштва, кад је земљу ваљало озбиљно лечити, кад су јој напредњаци сем огромних јавних дугова, оставили летеће дугове, дефиците, неисплаћене ануитете и т. д., кад је у земљи ваљало чинити читав преображај, није се могао фактички напредњачки буџет од више но 50 милијуна смањити.

И баш да се све то изведе како ваља, а земља курталише од редовних трзавица финансијских, још под савезном владом поднет је предлог о зајму од 30 милијуна. То је онај зајам, за који „Браник“ вели: „радикали одмах, како су примили владу, начинили су први дуг од 30 милијуна, па од тог првог тренутка налазе се на низбрдици“. Год. 1888. радикали су вотирали овај зајам, а после тога дошао је кабинет г. Христића, који га је целог спућкао, неисплативши ништа од онога, ради чега је учињен. Ваљда су и за то криви радикали?

Интереси земље захтевали су, да се узме монопол дувана из страних руку, па је и за то био вотиран зајам од 5 милијуна. И од тога зајма направио је пок. Ракић 10 милијуна. Тек после другог доласка радикала на владу, учињен је зајам од 20 милијуна, којим је исплаћена железница, и којим су подмирене напредњачке подужице под именом „летећих дугова“. Од њега је отишло на железницу око 11 милијуна, а остало на „летеће дугове“ напредњачке. Узет је доцније и монопол соли, па је и за његов откуп плаћено близу 6 милијуна.

Да ли ова два зајма вреде што год најбољи је доказ приход од монопола и железнице, који је, и ако „Браник“ тврди да је лажно изношен у званичним извештајима, оставио Србији до сада око 9 милијуна, који би отишли у туђинске џепове.

Даље, последњи зајам што је учињен после напредњака, то је зајам на војне потребе, које стотине милијуна напредњачког дуга нису задовољиле, него су летеле у туђе џепове, оставив одбрану земаљску без спреме.

То су дугови, који су почињени по паду напредњака.

Па колико онда има истине и савесности, пријатељства према Србији и Српству, у тврђењу „Браникову“, да су радикали „за сав вишак од 15 до 100 милијуна (дакле 85 мил.) задужили Србију трошећи немилице“?... Јесу ли радикали криви за напредњачке „летеће дугове“, за проћердавање близу 40 милијуна под кабинетом Христића, је ли „трошење немилице“ што су плаћени „летећи дугови“ напредњачки и заостали ануитети који су се морали платити, је ли „немилице трошено“ што је узета железница, монопол дувана и соли?! Или је штета по „Браниковом“ мишљењу што је узајмљено 10 милијуна на војне потребе?

Ето тако мудро и са таком савешћу говори новосадски либерални лист о Србији! Сва ова факта, која изнесмо, њему нису непозната, као што му није непознато и то, да данас Србија, баш због тога, што је тачно исплатила и исплаћује своје обвезе, што је железницом и монополом створила себи крупне изворе прихода, и стекла своме кредиту угледа на страни, који одричу и подривају само спекуланти и недотупавни несавесници à la „Браник“, из својих мизерних личних рачуна. Ови им рачуни једино и диктују да без икаквог основа, финансијско стање у Србији изврћу, па онда у томе налазе узроке кризе министарске.

Ми смо у једноме од последњих бројева напоменули, да ово измишљају злонамерно страни непријатељски нам листови, и тачно наговестили да се оваким измишљеним узроцима кризе ради против кредита Србије. Разлози, које „Браник“ износи за своје тврђење, само су понављање редовних лажи о финанцијама, које наши неписмени либерали износе — и понављање у циљи да се да снаге тврђењима листова, непријатељски расположених Србији.

„Браник“ измишља и намерно изврће факта, и подмеће још масу ситних неистина, — са свим као и другови му код нас — само, да боље до циљи дође. Ми смо сматрали за потребно ради поштених Срба с оне стране Саве и Дунава, да изнесемо његову лаж и предамо га суду његових читатеља, а по њему самоме ми ни речи не би рекли, јер ми одавно знамо да он дува кроз онај исти рог, кроз који дувају и наши познати неписмени пензионари око „Срп. Независности“, „Срп. Заставе“ и других њихових листова, и да „ивер нема куд од кладе“.

ДОПИСИ.

Београд, 30. октобра. У прошлом допису јавио сам вам, да ће бити у нашој престоници дан 28. октобра прослављен, као дан сребрног пира руског царског пара. И збиља, тај дан је био свечано прослављен. У 11 и по сахата пре подне било је у саборној цркви благодарење, на коме је чинодејствовао митрополит Михајло са 14 свештеника и два ђакона. На служби су били: гг. краљевски намесници, министри, дипломатски кор, председник београдске општине са општинским одбором, официрски кор, чиновници и грађани без разлике сталежа. Свак је похитао, да се срдачно помоли Богу за здравље узвишеног владалачког пара и да тим покаже своју оданост и љубав према целом народу, којим они управљају. После благодарења ишло се у руско посланство на честитање, где је госте дочекивао руски посланик, Персијани. На доручку, који је био приређен, пало је много одушевљених и искрених здравица. Краљ Александар није могао присуствовати тој прослави због дифтеритичне вратобоље, која се у вароши појавила.

— Г. Сава Грујић, који је постављен за посланика у Цариграду, отпутовао је 28. окт. на место свога опредељења. Многи су га пријатељи испратили до станице. Бивши посланик у Цариграду, г. Ст. Новаковић, вратио се натраг у Београд.

— Јуче је министар спољашњих дела г. М. Кр. Ђорђевић примио у аудијенцију новопостављеног заступника Грчке код наше владе, г. Димитрија Г. Метасиса, који је министру изручио своју веровницу. Том приликом, како чујемо с поуздане стране, био је између обојице врло искрен разговор; наглашавале се са обе стране особите симпатије, које вежу српски народ са грчким, које је, рек' би, усуд тесно спојио и одредио им у заједничком и устрајном раду лепу будућност. Ове односе између наше и грчке државе бележимо са радошћу тим више сад, кад је Србија самој себи препуштена и тврдо сам уверен, да ће искрено обрадовати свакога, ко нашој младој краљевини добра жели.

— Наш уважени књижевник, г. Ст. Новаковић, бивши посланик у Цариграду, изабран је у седници краковске академије држаној 22. о. м. за редовног члана на филолошком одсеку.

— Министар-председник, г. Никола Пашић, од неког времена не излази из куће због болести. Болест није ни мало опасна, за то се надамо, да ћемо га ускоро опет видети сасвим опорављена.

— У Милешевцу, општини десићкој, срезу поцерском, наумили су тамошњи грађани, да подигну споменик нашем јунаку Милошу Обилићу. Већ се у тој ствари побринуло грађанство, да се изабере сталан одбор, који ће купити прилоге за подизање споменика. Врло похвално! Јавићу вам у своје време успех овога племенитог предузећа. ♁

Вести из места и са стране.

Примили смо и због непристрасности доносимо ово писмо и стављамо нашем дописнику да се на исто осврне, ако мисли да је потребно:

Велецијењени Господине уредниче!

У задњем броју 163. вашега цијењеног листа од уторника дне 29. октобра о. г. изишао је допис из Лике од 18. октобра о. г., у коме се између осталога спомиње саборски рад посланика личке жупаније на хрватско-славонском сабору те тврди, да ни један од тијех није у ово 5 год. ни зуба објелио, нити ријечи проговорио, нити се бринуо за свој изборни котар.

Пошто је г. дописник ту и моје име навео и Вас о мом раду криво извијестио, то га упућујем на саборске дневнике, полак којих сам ја чешће у сабору говорио, а тако и у прорачунском одбору. Колико се пако ја заузимам за свој изборни котар најбољи су доказом изграђена нова цеста (друм) од Мале Капеле преко Дабра и Брлога до јозефинске цесте, нова црква у Брлогу, нова школа у Компољу, поправљене и урешене цркве, школе и остале опћинске и школске зграде у мом котару, за тим изградња нових бунара, уређење потока Гачке и т. д.

Молим Вас дакле Господине уредниче! да би ово истини у хатар као исправак у први дојдући број вашег цијењеног листа уврстити доброту имали.

У Карловцима 29. октобра 1891.

Са изразом велештовања:

Васо Пауковић,

народни посланик брлошкога котара.

* * *

Избор варошких преставника. На место Стевана Лобмајера који је дао оставку и Петра Шефера који је умро, обавиће се 19. новембра (1. децембра) о. г. Уједно јавља варошки магистрат, да је листа варошких велепорезника утврђена.

Српска нар. позоришна дружина стигла је амо 30. октобра о. г. и отпочиње свој рад 2. новембра о. г. комадом: „Подвала“. Дружина се бавила у Осеку од 24. септембра до 29. октобра о. г. и тамо је дала осамнаест представа и имала је корисницу, која је преко две стотине фор. донела. Незнатан дефицит подмирили су родољубиви Осечани добровољним прилозима.

Рад позоришног одсека „друштва за српско народно позориште“. Позоришни одсек имао је 31. октобра о. г. своју седницу, у којој је утврђен ред позоришних представа за цео месец новембар о. г. Приказаће се осамнаест позоришних дела, а међу њима једанаест све нових за овдашњу позорницу. Дела су та: „Подвала“, „Радничка побуна“, „Диран и Диран“, „Јаквинта“, „Не ће варошанку“, „Ђаволове стене“, „Ева“, „Врачара“, „Три жене у једанпут“, „Монте Христо“, „Корак у страну“. Осим тога узето је у репертоар још једно десетак комада, који ће се овде научити, као: „Хамлет“, „Самртна замка“, „Досадан свет“, „Миш“, „Дојчин Петар“, „Александра“, „Мајка“, и т. д. — За почетнице пријавиле су се: Јелена Весића, Зорка Стефановићева и Терезија Ловренчића. Све су то младе, лепе женске и певачице. Све су три примљене за глумице почетнице на пробу. — Дубек, коровођа певачког друштва, примљен је, да обучава позоришну дружину у певању. — Како изаслани одбор није хтео, да скупља претплату, то је ту дужност примио на себе подначеоник А. Хаџић и сам собом обавио скупљање претплате на двадесет и четири позоришне представе.

Грујић contra Анђелић. Читамо у „Egyetértés-у“: „Из П. Сада брзојављају нам да је др. Ј. Грујић тамошњем судбеном столу, у четвртак поднео тужбу против Ст. Анђелића, митровачког пароха и часног попроте. Ј. Грујић тужи сада Анђелића због потворе, што га је лажно тужио да је он фалсификовао потписе пок. патријарха Германа на обвезницама, које је овај њему издао, а у којој ствари је Грујић у свима инштанцијама невиним проглашен“. Могло би лако бити да се и Стевану Анђелићу нађе мајстор, ма да је и златним крстом од Георгија одликован. Идемо да видимо.

Српско село у Загребу. У недељу у вече, дне 27. октобра, држало је загребачко српско певачко друштво село у спомен 100-годишњице од рођења српскога песника и борца, Симе Милутиновића-Сарајлије. Село је отворено говором Ал. Ђ. Митровића о животу и раду Симином, затим се декламовало и певало. Село је закључено игранком. Овом приликом је пало 57 ф. 95 н. прилога, и та свота намењена је споменику песниковом. Потпуно се слажемо с оном примедбом „Србобрановом“ обзиром на дарежљивост Срба загрепчана и додајемо са своје стране, да се ни најмање нисмо падали овакоме успеху од 1000 становника Србаља, који су махом имућни! Е ал' тако то бива кад хоћемо нашим најславнијим синовима да спасавамо име од вечног заборава.

Грозно уморство. Као што смо у прошлом броју нашега листа јавили, Стеван Момиров дечак од 7 година син ратара Паје Момира нађен је пред својом кућом заклан. Сада смо дознали о овом случају више и можемо јавити ово: Родитељи овог несретног дечка отишли су од куће послом, а мали Стеван остао је сам код куће са малим братом у колевци. Ово грозно дело догодило се око 9 сахата у јутру; дечак је нађен на улици у крви са кључем од собе у руци, на њему су 6 смртоносних и више мањих рана по грудима, а врат му је пресечен. Соба је била закључана и дете је морало у кући бити, јер крвави траг ишао је из куће на улицу. Кључ, који је у руци држао, био је на полици и није могуће да га је ово дете могло скинути. Затворена је једна девојчица од својих 14 година, на коју је сумња пала; иста је скроз покварена и препредена а у вароши позната као опасна крадљивица, са којом је много пута већ имала полиција посла. Истрага се живо води; затворена девојка ништа не признаје. Ово нечувено и грозно дело које је извршено над једним невиним дечаком, потресло је сваког и ми не памтимо, да се догодио сличан случај у нашој вароши.

Нов Едисонов проналазак. Јављају из Париза о једном новом проналаску Едисоновом, који се састоји у томе, да се дозна у ком земљишту има драгоцених руда. Тај нови изум још није потанко описан како ради и како је састављен; а да ће имати сјајна успеха о том нам јамчи име славног проналазача.

Трговина.

Нови Сад, 2. новембра. Време се код нас променуло и изведрило и сад нам сија сунце баш као у пролеће. Па нашој житарској пијаци мало се кренуло на боље и довоз је до некле живахан. Цене се нису много изменуле од прошлог пута. Пшеница и друго зрно остало је по старом, дочим је кукурузу цена за 20 новч. пала. И на горњим пијацама нешто млитаво рад иде, а цене се чешће мењају, те је услед тога ова неодлучност и код наших житарских трговаца. — Ми данас можемо цене овако забележити: Пшеница 10 фор. 70 н. Кукуруз 5 ф. 20 н. Јечам 6 ф. Зоб 6 ф. Наполица 9 ф. 80 нов. Све од 100 килограма.

Наши паромлини раде непрестано, јер брашно се јако тражи. Цене се нису од прошлог пута мењале, али ћемо их ипак забележити:

0.	1.	2.	3.	4.
ф. 17·20	ф. 17·—	ф. 16·80	ф. 16·40	ф. 16·—
	5.	6.	7.	8.
	ф. 15·60	ф. 15·20	ф. 14·—	ф. 11·20

Крису је цена: А. ф. 18·— В. ф. 18·— С. ф. 17·60 Све од 100 килограма.

Поврће наше вредне бостанџије разношају и разашиљу на све стране, али увек је и наша пијаца са овим производом жива. Цену можемо овако забележити:

Лукац 4 фор. 50 нов.
Кромпир 3 ф. 50 н.
Пасуљ бели 7 ф. — н.
Пасуљ жути 7 ф. 50 н.

Све од 100 килограма. — Купус 100 главица 3—5 ф.

На осталим пијацама рад је врло слаб, јер наш свет већим делом носи свиње на горње пијаце и тамо их продаје. — Код нас се продавало:

Теоци 15—25 ф. по ком.
Овци 7—11 ф. по пару.
Свињи дебели 35—36 ф.
Свињи млади 34—35 фор.
Маст 54 фор.
Сланина 54 фор.

Све од 100 килограма.

*

Будимпешта, 2. новембра. Пшеница је била данас умерено нуђена, а воља за куповањем ограничена, тенденција млитава. Прометнуто је само 15.000 мет. цен. са промењивом ценом. Рад са другим зрном био је незнатан, тако рећи врло слаб. Продавало се: Пшеница потиска, бачка и банатска по 11 ф. 35—50 н. све на 3 месеца. — Закључивано је: Пшеница за пролеће 11 ф. 43—45 н. Кукуруз за мај-јуни 1892. 6 ф. 31—33 н. Зоб за пролеће 6 ф. 68—70 н. Репица за август-септембар 1892. 14 фор. 40—50 н.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи
од 2. новембра.

Дукати — — — — — — — —	5·58
Наполеондори — — — — — —	9·37
Немачка марка — — — — — —	58.05
Лондон — — — — — — — —	118.—

Новије вести.

Цариград. Колера ужасно хара у Дамаску. Прошле недеље било је 276 мртвих. Болест је тако жестока, да болесници падају мртви на сокаку. Узрок је ономе покору злочеста пијаћа вода.

Лондон Јављају из Рио де Жанеиро, да је у покрајини Рио Гранде до Сул (у Бразилији) букнуо устанак, и да су усташи преузели управу.

Букурешт. Краљ и престолонаследник стигли су у четвртак после подне овамо и беху од сакупљеног становништва симпатично поздрављени.

Шербур. Начелник добио је од цара рускога у среду из Ливадије овај телеграм: „Царица и ја захваљујемо вама и свима варошким заступницима за топле осећаје према нама и за љубазне честитке, које нам изразисте. Пријазност, којом сусрећете сваки руски брод, који доплови у шербуршку луку, пробуђује у мени осећај најтоплије захвалности“.

Лондон. Како јављају из Сантијага, дали су сви министри своју оставку због тога, што либерални посланици не хтедоше да бирају чланове државног савета, које је министарство предложило. (Заиста ови у републици Чиле врло брзо мењају своја министарства! — Уредн.)

Лизабон. У Бразилију полази ратно бродовље.

Уредништву нашега листа стигло је на приказ:

Нова наука о јавној настави или омладински и народни добротвор. Штудија за наставнике и државнике, за народ и омладину. Написао В. Пелагић. Београд. „Смиљево“ — Штампарија Пере Тодоровића. Цена 1 динар.

Пир бездушника и величанство радника. Написао В. Пелагић. Београд. Штампарија Мате Јовановића, кн. Михаилова улица 12., 1891. Цена 20 пара дин.

Дописница уредништва.

Сл. школ. одбору у Ади. Вашу изјаву не можемо уврстити, пошто је сувише дугачка а врло мало стварна.

XII. исказ

добровољних прилога за српску браћу у Банији, која пострада од туче.

СТАРЧЕВО. Прикупили г. г. Мита Тадић, трговац, Васа Живановић и Ђока Стојанов, ратари. По 2 ф. 50 н. Васа Живановић ратар; по 2 фор. Мита Тадић трговац, Ђока Бела трговац; по 1 ф. 20 н. Ђока Грубетић ратар; по 1 ф. Фриц Лосторфер угоститељ, Мих. Раунер угоститељ; по 50 н. Васа Максимовић учитељ, Пера Аћа ратар, Стеван Живанов, Станко Лексовић, Јохан Бендер, Франц Моравек, Јован Ђуришић, Лазар Борјановић, Алекса Ђуришић, Ката Петрова, Франц Радочај, Паја Вуичић: по 44 н. Жива Стојанов; по 40 н. Георг Драгој, Васа А. Ђуришић, Алекса Жабељан, Трифун Календерац; по 30 н. Георг Јордан, Коста Праљица, Васа Милашков, Лаза Игњатов, Георг Живанов, Паја Петровић, Еремија Обрадов, Стеван Живуљ, Вељко Жебељан; по 20 н. Леополд Ленц Јелена Вуић, Ђока Стојанов, Ђока Кришан, Жива Азуц, Жива Живанов, Коста Србин, Ђока Величков, Сава Стојанов, Софија Петровић, Јов. Милашков, Лаза Јарковачки, Јован Ђуришић, Макса Стефанов, Ђока Стефанов, Стеван Максимовић, Тоша Мијајилов, Јован Жебељан, Никола Орешковић, Мила Руптак, Никола Негован, Лаза Зарић; по 15 н. Алекса Живанов, Коста Ђуришић; по 10 н. Коста Несторов, Пера Павловић, Стеван Грубетић, Среда Жикић, Стеван Пантелић, Ђока Јаковљев, Стеван Блазнег, Мита Ђуришић; по 5 новч. Васа Азуц, Веша Величков. Укупно 26 фор. 20 н.

ТИТЕЛ. Српска православна црквена општина 10 фор.

Свега у XII. исказу 36 фор. а кад се овамо додаду у досадањих XI. исказа 938 ф. 79 н., онда је свега до сад скупљено **974 ф. 79 н.**

Захваљујући родољубивим приложницима у име пострадале браће, молимо оне, који у ову цел још ништа не доприне соше, нека то учинити изволе.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(НЕДЕЉНИ РЕД ПОЗОРИШНИХ ПРЕДСТАВА.)

У недељу 3. (15.) новембра први пут: **„Раденичка побуна.“** Позоришна игра у 3 чина, с певањем, написали Е. Сиглигети и Балаж, превео и за српску позорницу удесио С. Дескашев, музика од Д. Јенка.

У уторак 5. (17.) новембра први пут: **„Диран и Диран.“** Шаљива игра у 3 чина.

У четвртак 7. (19.) новембра: **„Разбојници.“** Драма у 5 чинова, написао Фрања Шилер.

У петак 8. (20) новембра први пут: **„Јаквинта.“** Трагедија у 5 чинова, од Драг. Ј. Илијћа.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Дат је у штампу:

ЖЕЛЕЗНИК

ЗА ГОДИНУ 1892.

Џепни календар за путнички и трговачки свет и железничко особље.

Са бележником, таблицама редова вожње, подвозних цена за путнике, пртљаге и робу, железничким чланцима и најпотребнијим објашњењима и подацима железничког саобраћаја.

Прима непосредно и преко станичних разносача Берића и Стојића огласе свих радња, који целе године остају публици пред очима.

Рок примању до половине новембра ове год.

За огласе плаћа се: Цела страна 10 дин. Пола стране 5 дин., заједно са државном таксом.

Београд, октобра 1891. год.

Уређују и издају
Костић и Паниће
жељезн. контролор „Гранд Хотел“.

ОГЛАСИ.

Ball-Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 6.35 p. Meter — (ca. 300 versch. Dessins) — vers. roben- und stückweise porto- und zollfrei das Fabrik-Depot **G. Henneberg** (K. u. K. Hoflief.) **Zürich.** Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

АДВОКАТСКА КАНЦЕЛАРИЈА
Др. ВОЈИНА НОВАКОВИЋА
У МИТРОВИЦИ
553 1—
потребује конципијента под повољним условима — и то одмах.

557 СТЕЧАЈ. 1—3

Ова српско-православна црквено-школска општина потребује двије учитељице за своју четворо разредну женску школу за ову школску годину, и то једну за I. и II. разред а другу за III. и IV. разред.

Плата је мјесечна 33 ф. 33 н. која се у напријед исплаћује, осим тога слободан стан и огрев. — Дужности учитељица прописане су у школским прописима, која се код општине налазе и на захтевање ће се свакоме доставити.

Молитељице имају доказати да су Српкиње источно-православне вјере и да су за учитељице оспособљене — Ко ово мјесто жели заузети, нека се одма пријави.

У Доњој Тузли (Босна) 1891. г. окт. 31.

За школски одбор председник,
И. Мићић.

ПРАКТИКАНТ

из добре куће, који тачно српски и немачки говори, може одмах добити место уз малу плату код главног заступника ц. и кр. привил. осигуравајућег друштва „Аустр. Пфеникса“ у Новом Саду. Кад се исти оспособи налази сигурну заслугу. Упитати се у католичкој црквеној кући у I кату, код главног заступника

556 1—1 **КАРЛА ФИРСТА.**

СПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

М. ПЕТКОВИЋА

У ИНЂИЈИ

551 3—3

потребује једног помоћника.

Зграда српске читаонице у Пригу, сада је са свим доготовљена и просторије за гостионицу особито уређене. Тога ради тражи се вешт и добро са нужним намештајем снабдевен гостионичар. Исти ужива читаон. просторије бесплатно, а точи своје пиће. Те који је такав, а желио би поменуто место заузети, нека се најдаље за 14 дана пријави код

2—2 552 **ОДБОРА ЧИТАОНИЧКОГ.**

ПРЕПАРАТА ЗА ОПОРАВЉАЊЕ

525 ГЛАВНОГ ШТАБНОГ ЛЕКАРА 3—6

Др. МИЛЕРА

зготовљени по лечничком пропису, којима се лече **слабости** у старијих и млађих, **тајне болести, нервно растројство, болови у кичменој мождини, раздражености, дрхтавица руку и ногу.** Ови препарати за опоравлање, дају телу пређашњу, млађу живост и гипкост. Особито је добро средство против живчане слабости и импотенције. Цена је заједно са лечничким упутством 3 фор. 10 н., а поштом 25 н. више. Прави препарати добијају се у **St. Georgs-Apotheke, Wien V. Wimmergasse 33.** камо ваља и писмене поруке управљати.

ЗЛАТНА МЕДАЉА СВЕТСКЕ ИЗЛОЖБЕ У ПАРИЗУ 1886.

42

ПРОНАЛАЗАК КОРИСТАН ЗА ПОЉОПРИВРЕДНИКЕ!

Зацело је од изванређујуће користи новоудешена и приповната гвоздена справа

ЗА КРУНЕЊЕ КУКУРУЗА

која стаје само 3 фор. 40 новч.

ово је доиста несравњиво практична ручна справа чија је вредноћа у хиљаду прилика већ опробана и привната. — Ова справа не треба да мањка ни у једној пољопривредничкој кући јер је лака за руку и јако од гвожђа зготовљена, а ради се с њоме брзо и сигурно. Поред тога цена је нечувено јефтина. Један човек може њоме на дан до 15 хектолитара кукуруза окрунати. — Сваки комад пре него што се пошаље буде прегледан и под гаранцијом одпремљен уз поштанско поузеће (Nachnahme) или кад се новац у напред пошаље. — Атреса је:

554 „Comptoir für Landw. Geräthe“ 1—6
Fekete, Wien, V/I., Rüdigergasse 1/34.

МЕШОВИТА ТРГОВИНА

ПАЈЕ МИЉКОВИЋА

555 **У Каменици (Срем)** 1—2

треба у тој струци вична помоћника. Који српски, немачки и мађарски говоре, имају првенство.

200 за господу

ново пронађених, топлих и постојаних а лепо зготовљених „Тигер-одела“ састојећи се из 1 пара чакшира и 1 капута са ценом само **1 ф. 75 н.** Ко овако одело купи осигуран је од хладноће; уз то иде и једна фина астраханска капа топло постављена а кошта само **1 ф, 6 пари зимњи чарапа 1 ф.** — 1 капут за госпође од чисте берлинерске вунице најновијег кроја и у разним бојама врло топло. Цена у свима величинама **1 ф. 90 н.** — 1 зимња марама за госпође од вуне са ројтама и у разним бојама цена 1 ком. само **1 ф.** — Све ове ствари шаљу се уз готов новац или уз поузеће. — Са порукама ваља се пожурити а исте треба упућивати на

547 **Rabinowicz's** 2—3
Bekleidungs-Abtheilung, Wien, I., Wallfischgasse 4/3.
Поруке испод 2 ф. не узимају се у обзир.

КАВА, КАВА, КАВА!

Сантош (Santos)	9½ фуната	ф. 7.20
Јава (Java)	„ „	„ 7.80
Куба (Kuba)	„ „	„ 8.40
Цејлонска (Ceylon)	„ „	„ 9.—
Од кестена (Marone)	„ „	„ 1.50
Од смокава (Feigen)	„ „	„ 1 50
Руски породични теј	1 кила	„ 6.—
Коњак „Imperial“	4 боце	„ 8.—
Рум прави Јамаика	4 боце	„ 8.—

За све је ово царина наплаћена. Наведено шаље уз поузеће:

Heinrich Steinherz
Fiume, am adriatischen Meere.
544 2—6

ОД ЈЕДНЕ ЛИФЕРАЦИЈЕ

остало је још 3000 комада, велики и добри тако звани

„ХУСАРСКИ“ ПОКРОВАЦА ЗА КОЊЕ

који ће се по половној цени продавати. Ови врло добри, дебели и топли **КОЊСКИ ПОКРОВЦИ**, дугачки су 175 ц. м. а широки 130 ц. м са бојадисаним шарама, и сад им је цена док их још има

1 комад 1 ф. 68 н. | **1 пар 3 ф. 30 н.**

Даље 3000 комада врло великих прима ланених **КРЕВЕТНИХ ЧАРШАВА по 1 фор.** од ком. дужина 2 метера, а ширина 165 ц. м., пре су коштали 2 ф. 50 н. по комаду.

Свака порука биће брзо и тачно уз поузеће (Nachnahme) обављена. — Роба која не би одговарала примаће се натраг, а по жељи и новац ће се повратити.

„DEPÓT und DECKEN-MAGAZIN FEKETE
„ZUR UNGAR. KRONE“
БЕЧ, V./I., Rüdigergasse 1./34. vis-à-vis dem k. k. Postamte.
451 9—12

ПАДАВИЦА

грчеви, неуралгија, лече се савршено на до сада јединствен начин; у хиљаду случајева опробано. Лечи се писмено. Треба припослати опис болести и марке за одговор. Атресирати ваља:

Office Sanitas
57. Boulevard de Strasbourg
519 **PARIS.** 4—30

ТАЈНЕ БОЛЕСТИ

импотенција, лече се уз дискрецију и сигурно. Лечи се писмено. Треба припослати опис болести и марке за одговор. Атресирати ваља:

Office Sanitas
57. Boulevard de Strasbourg
520 **PARIS.** 4—30

Велики крах!!

у **Новом Јорку** и **Лондону** није на миру оставио ни осталу Европу, те је услед тога једна велика творница сребрне робе приморана читаво своје стоваришће због недостатка у радницима тако рећи распоклањати.

Ја сам опуномоћен овај налог спровести и

поклањам

доленаведене ствари под незнатном ценом од **6 фор. 60 н.**
6 комада најфинији ножева са правим енгл. дршком,
6 комада амер. патент сребрних виљушака из једног комада,
6 комада амер. патент сребрних кашика за јело,
12 комада амер. патент сребрних кашика за кафу,
1 комад амер. патент сребрну велику кашику за супу,
1 комад амер. патент сребрну велику кашику за млеко,
6 комада енглески Викторија-служавника,
2 комада врло лепа чирака,
1 комад цедило за теј,
1 комад посипач за шећер.

42 комада.

Наведена 42 комада пре су коштали 40 фор. а сад се ево само за 6 фор. 60 новч. могу добити. Ово америчко патент сребро скроз и скроз је бео метал, који своју сребрну белоћу кроз пуних 25 година задржава, за чега се гарантује. — За најбољи доказ да овај оглас

није превара

обвезујем се ево јавно сваком коме се послата роба не свиди, без икаква приговора уплаћену своту повратити. Зато и поново напомињем, да свако ову згодну прилику употреби и да набави овај доиста **врло леп прибор ствари** по тако невероватно ниској цени.

Ствари се разашиљу само уз поузеће (Nachnahme) или кад се у напред новац пошаље.

Овом прилином и нарочито нека је препоручено за ово сребро прашак за чишћење, од којег је цена кутији 15 нов.

P. Perlberg's Agentur
der verein. amerik. Patent-Silberwaaren-Fabrik,
Wien, II., Rembrandstrasse 33.

Извод из стиглих признања

Примио сам поручених 42 комада, са којима сам потпуно задовољан, те вам своју најтоплију благодарност и признање изражујем, молећи Вас поново да ми наведене ствари и опет послати изволите.

У Рајфенбергу код Горца 23. јуна 1891.

Волфганг гроф Атемс,
ц. к. поручик.

Ја сам послате ствари примио и са њима сам потпуно задовољан, молим Вас да ми одмах још једну гарнитуру обратном поштом доставите.

У Рини 5. августа 1891.

Л. Флориани,
поште официјал.

532 2—6

БОЛУЈЕТЕ ЛИ

од гихта, реуме, од нервозности целог тела, неуралгије, ишиаса, оскудице у крви (anemie), нервозности стомака, главобоље, узетости, од неспавања, крстобоље, болова у кичменој мождини, то иштите илустровану књижицу преко галвано-електромагнетично делујуће

ТРЉАЈУЋЕ СПРАВЕ

(Frottir-Apparat)

која је одликована почасном дипломом и златном медаљом у Келну, Велсу и Стутгарту, а у Аустро-Угарској почаствована ц. и кр. искључивом повластицом.

Ова књижица даће сваком тачна објашњења прекделотворности, а уједно и упутство како се успева са овом трљајућом справом. Цена је овој трљајућој справи **12 фор.** Илустроване књижице са употребом иду гратис и франко, а могу се добити у творници проналазача:

450 **Th. Biermanns,** 8—26
Electrotechniker
Wien I., Schulerstrasse Nr. 18.

ДО САДА ЈОШ НЕНАДМАШЕНО.

В. МАГЕРА

права, очишћена

МАСТ ОД РИБЉЕ ЈЕТРЕ

(LEBERTHRAN) 503

ВИЉЕМА МАГЕРА У БЕЧУ.

Испитано од првих медицинских ауторитета због лане сварљивости и за децу препоручено и прописано, у свима случајевима где лекар с успехом намерава постићи ојачање целог организма, нарочито плућа и груди, побољшање сока и чишћење крви у опште — **флаша по 1 фор.** — на фабричном сложишту, Беч, III./3., **Heumarkt 3.**, као и у највише апотека и спецерајских трговина, у аустро-угар. монархији праве ове масти добити.

У Новоме Саду: код гг. **Јов. Грозингера, Г. Плавшића**, апотекара. **Браће Вагнера** и **Љ. Стефановића**, трговаца. 3—18

530 3—5

ОПОМЕНА.

ПРИЗНАТ НАЈБОЉИ КОНАЦ ЗА ШАВ ПОД ИМЕНОМ

„Excelent“

само је са овим жигом ЈЕДИНО ПРАВИ.

NB. Добија се само у најсолиднијим трговинама кратке робе.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду,

Додатак „Заставе“ к броју 166.

„ЈЕДИНСТВЕНИ СТАТУТ“.

(Наставак.)

ГЛАВА II.

О органима епархијске управе.

§. 136. На челу свеколике народно-црквене епархијске управе стоји епархијални епископ (архиепископ), и по томе је он редовни председник свима епархијским властима, наиме: епархијском административном одбору, епархијском школском одбору и епархијској конзисторији.

Ако је столица епископа (архиепископа) упражњена, председник је епархијским властима епископски местозаступник.

§. 137. Чланови епархијске управе бирају се на три године, а за сваки случај послују дотле, док се не избору други.

§. 138. Епархијске власти држе своје седнице редовно сваког месеца, ванредно по потреби.

§. 139. Чланови-заменици позивају се у све седнице и имају саветујући глас; само кад замењују редовна члана, имају решавајући глас.

§. 140. За донашање одлуке нужно је осим председника присуство најмање четворице од уредно позваних свих чланова, а одлуке се доносе натполовичном већином присутних. Кад се гласови на једнако поделе, одлучује она страна, са којом је гласао председник.

§. 141. Редовни чланови и чланови-заменици, ови последњи, кад замењују редовне чланове, ако нису из места, добијају за време свога деловања дневницу и накнаду путних трошкова из епархијске благајне, како то одреди епархијска скупштина.

§. 142. Трошкови за управу епархије подмирују се из српских народно-црквених фондова у оквиру сабором установљеног прорачуна, у колико и док епархија не створи средства за подмирење ових потреба својих, о чему се има пре свега постарати, а за то време вршиће саборски одбор права означена у §. 122. тачки 15.) ове уредбе у погледу одређивања особља и плате за епархијска звања односно чиновнике.

§. 143. Свака епархијска власт установљује засебно свој пословни ред и подноси га својој претпостављеној највишој народно-црквеној власти на одобрење.

§. 144. Ако епархијска власт занемари своје дужности, или незаконито поступа, то ће ју претпостављена највиша народно-црквена власт разрешити уз наређење новог избора.

§. 145. Место је епархијским властима седиште епархијалног епископа (архиепископа).

§. 146. Епархијске власти, свака у свом делокругу, воде надзор над црквеним општинама и манастирима, парохијама, свештенством и учитељством и њиховим званичењем, и објављују и извршују своје наредбе истима преко окружних протопрезвитера; али могу тога ради и друге поверенике на лице места изаслати.

§. 147. Протопрезвитерски округи опредељују се као што следује:

а.) у архидијецези карловачкој: карловачки, земунски, митровачки, шидски и вуковарски;

б.) у епархији бачкој: новосадски, сомборски, жабаљски и старо-бечејски;

в.) у епархији будимској: будимски и мохачки;

г.) у епархији вршачкој: вршачки, бело-црквански и панчевачки;

д.) у епархији темишварској: темишварски, велико-кикиндски, велико-бечкеречки, арадски и турско-кањишки;

е.) у епархији пакрачкој: пакрачки, вочински, ново-градишки и беловарски;

ж.) у епархији горњо-карловачкој: госпићки, коренички, плашчански, горњо-карловачки, кирински и костајнички.

Које црквене општине и манастири у који протопрезвитерски округ спадају, означено је у додатку под а.)

§. 148. Окружни протопрезвитери врше своју дужност по смислу ове уредбе и по службеним упутствима, које ће им епархијске власти прописати.

§. 149. Начин постављања окружних протопрезвитера одређује §. 168. ове уредбе.

А. Епархијски административни одбор.

§. 150. Епархијски административни одбор састоји се осим епархијалног епископа (архиепископа) и односно епископског (архиепископског) местозаступника као председника, из 6 редовних чланова, и то: два свештеничког и четири световног реда.

Редовним члановима бирају се чланови-заменици, и то свештеницима два свештеничког, а световним четир из световног реда.

Како редовне чланове, тако и чланове-заменике бира епархијска скупштина и ван средине своје.

§. 151. Потпредседника свог бира епархијски административни одбор из средине својих редовних чланова световног реда.

§. 152. Епархијски административни одбор има свога известиоца и друге чиновнике, које систематизује епархијска скупштина (§. 122., тачка 15.)

Све ове чиновнике бира епархијски административни одбор путем стечаја и по исказаној нужној способности, а отпушта их у смислу дисциплинарних правила.

§. 153. Делокруг је епархијском административном одбору:

1.) пази да црквене општине по закону и прописима обављају своје послове и издаје у том погледу наредбе, упутства и решења;

2.) одобрава статуте, одлуке и решења црквених општина у смислу ове уредбе;

3.) одобрава између свештенства и црквених општина учињене уговоре у погледу дотације;

4.) настојава, да се воде уредни инвентари о црквено-општинском покретном и непокретном имању;

5.) води контролу о стању и руковању црквено-општинских или црквеним општинама поверених добара, фондова и заклада, а особито о томе, да се употребљују према цељи;

6.) одобрава годишње прорачуне црквено-општинске, а манастирске подноси саборском одбору са својим мњењем;

7.) прегледа и закључује годишње рачуне црквених општина;

8.) решава о установљењу нових, и удружењу и раздружењу постојећих црквених општина у смислу ове уредбе;

9.) суделује при избору епархијског конзисторијског одветника у смислу ове уредбе;

10.) суделује при избору окружних протопрезвитера у смислу ове уредбе;

11.) прописује упутства за службено деловање окружних протопрезвитера у свом делокругу;

12.) расправља и решава као прво- односно друго-степена власт међусобне распре између свештенства, црквених општина, општинских одбора а чланова, ако се не односе на духовне ствари;

13.) врши послове око избора црквених скупштинара, изборника црквених општина, заступника епархијске скупштине и српског народно-црквеног сабора у смислу ове уредбе;

14.) поступа и суди у делима дисциплине својих органа у смислу дисциплинарних правила;

15.) рукује са имањем, фондовима и закладама епархије или епархији поверених;

16.) дозвољава своту на подмирење ванредних и непредвиђених потреба у оквиру епархијском скупштином установљеног прорачуна;

17.) извршује наредбе, одлуке и решења саборског одбора;

18.) припрема предлоге за расправу епархијској скупштини, и властан је тога ради стручњаке преслушати;

19.) подноси епархијској скупштини годишњи извештај о своме раду;

20.) извршује у свој делокруг спадајућа наређења и одлуке епархијске скупштине.

§. 154. Епархијском административном одбору је највиша и последња призивна власт саборски одбор.

Б. Епархијски школски одбор.

§. 155. Епархијски школски одбор састоји се — осим епархијалног епископа (архиепископа) односно његовог местозаступника као председника, из шест редовних чланова, и то два свештеничког и четири световног реда, од којих је један професор српских вероисповедних средњих или виших школа. ако таквих у епархији има, и један српски народни учитељ.

Редовним члановима бирају се чланови-заменици, и то свештеницима један из свештеничког, а световнима два из световног реда.

Како редовне, тако и чланове-заменике бира епархијска скупштина и ван средине своје.

§. 156. Потпредседника бира епарх. школски одбор из средине својих чланова.

§. 157. Епархијски школски одбор бира свога известиоца и друге своје чиновнике, које систематизује епархијска скупштина, путем стечаја и по исказаној стручној способности у настави и школској управи, а отпушта их у смислу дисциплинарних правила.

§. 158. Делокруг епархијског школског одбора и надзор православних српских народних школа у епархијама, уређује се одредбама у делу II. ове уредбе садржаним.

§. 159. Епархијском школском одбору је највиша и последња призивна власт српски народно-црквени Школски Савет.

В. Епархијска конзисторија.

§. 160. Епархијска конзисторија састоји се — осим епископа (архиепископа) односно његовог местозаступника као председника — из шест редовних чланова, и то: два протопрезвитера, једног манастирског настојатеља и три световна свештеника.

Редовним члановима бирају се чланови-заменици и то: члановима монашког реда један свештеник монашког реда, а осталим пет мирских свештеника.

Како редовне чланове тако и чланове-заменике кандидује тројно епархијални епископ (архиепископ) односно његов местозаступник, а бира их епархијска скупштина.

§. 161. Потпредседника епархијској конзисторији поставља епархијални епископ (архиепископ) између чланова исте.

Епископ (архиепископ) именује и бележника конзисторијалног и канцеларијско особље, а отпушта их у смислу дисциплинарних правила.

§. 162. Епархијска конзисторија има свога одветника, који је уједно бранилац брака.

Конзисторијални одветник мора имати одветничко оспособљење и овласт, да може одветовати у Угарској односно у Хрватској и Славонији.

Начин постављања конзисторијалног одветника одређује §. 167. ове уредбе.

§. 163. Чланови и чиновници епархијске конзисторије полажу заклетву на своје звање у седници, у руке председника по обрасцу, који ће прописати архијерејски синод.

§. 164. Делокруг је епархијској конзисторији:

1.) пази, да се обдржава вероучење у чистоти својој;

2.) пази, да се обдржавају црквени обреди у целости својој;

3.) стара се да световно и монашко свештенство врши своје дужности у цркви и ван цркве;

4.) пази на црквено-морални живот, свештенства и верних;

5.) стара се за поуку у веронауци, предлаже односно именује катихете и обавешћује се путем својих органа о религиозно-моралном стању школа;

6.) расправља и решава међусобне распре манастирских настојатеља и братства, протопрезвитера, пароха, капелана и ђакона, у колико се тичу духовне службе и службених одношаја, и решава у свима споровима, који се тиче реда у светим храмовима, а тако исто и црквених ствари и утвари, столова и звона и њихова употребљења;

7.) суди у свима дисциплинарним предметима, који се односе на црквени запт и ред;

8.) дисциплинарно поступа и суди против својих чиновника у смислу дисциплинарних правила;

9.) суди у стварима, које се односе на стројење светих тајна;

10.) суди у брачним парницама;

11.) расписује стечај за попуњење парохија и чини предлог за избор;

12.) потврђује односно поставља парохе и ђаконе у смислу ове уредбе;

13.) поставља протопрезвитерске, парохијске и личне помоћнике;

14.) суделује при избору конзисторијског фискала у смислу ове уредбе;

15.) суделује при избору окружних протопресвитера у смислу ове уредбе;

16.) прописује упутства за службено деловање окружних протопрезвитера у свом делокругу;

17.) манастирском братству чини предлог за избор игумана и манастирског настојатеља и потврђује избор;

18.) поставља комисију за стечајни испит пароха и протопрезвитера;

19.) одређује седиште пароху, ако парохија обухвата више места, по саслушању црквене скупштине;

20.) стара се, да се нове цркве и капеле зидају у смислу канона и да су уредно снабдевене са црквеним књигама, стварима и утварима;

21.) води бригу, да су цркве и капеле посвећене, а гробља освећена;

22.) настојава, да се воде уредни инвентари о црквеним стварима и утварима;

23.) пази да се црквене матице воде по постојећим прописима;

24.) наређује годишњи попис цркви и капела, парохијског и монашког свештенства и подручних душа и домова;

25.) води надзор да црквене општине врше своје дужности у предметима, што су означени у овом делокругу;

26.) извршује наредбе, одлуке и решења архијерејског синода и решења српског народно-црквеног митрополитског савета;

27.) подноси архијерејском синоду и епархијској скупштини извештај о своме раду и

28.) извршује у свој делокруг спадајућа наређења и одлуке епархијске скупштине.

§. 165. Постојећи судски поступак важи дотле, док се нов не установи, а она одређења конзисторијске системе од 5. априла 1782., које се не слажу са одређењима ове уредбе стављају се ван крепости.

§. 166. Епархијској конзисторији је призивна власт српски народно-црквени митрополитски савет.

ГЛАВА III.

О избору конзисторијалног одветника и окружних протопрезвитера.

§. 167. Конзисторијалног одветника, који је уједно одветник и епархијског административног и епархијског школског одбора, бирају сва три органа епархијске управе у заједничкој седници својој на тројни предлог епархијалног епископа (архиепископа) и односно његовог местозаступника натполовичном већином гласова.

Конзисторијални одветник отпушта се у смислу дисциплинарних правила.

§. 168. Окружне протопрезвитере бирају сва три органа епархијске управе у заједничкој седници својој, натполовичном већином гласова између пароха дотичног протопрезвитерског округа, који су положили протопрезвитерски стечајни испит, и имају за обављање протопрезвитерског звања нужна својства.

Упражњено протопрезвитерско звање има се најдаље за годину дана попунити.

Изабрани окружни протопрезвитер има своје седиште у месту, у ком му је парохија.

Епархијални епископ (архиепископ) односно његов местозаступник именује привремене заменике окружних протопрезвитера.

ОДСЕК III.

О уређењу црквених општина.

ГЛАВА I.

О образовању, здруж њу и раздружењу црквених општина.

§. 169. Да се у једном месту православна српска црквена општина образовати може, нужно је, да православно српско становништво тога места епархијском административном одбору искаже, да има потребна материјална средства за издржавање свога пароха, своје цркве и своје народне школе и учитеља.

§. 170. У једном месту може постојати само једна православна српска црквена општина, ма и више цркава и парохија било; а више места у једну парохију здружених сачињавају само једну општину.

§. 171. Више места или села могу се у једну општину здружити. Она места или села, која се у једну црквену општину здружити желе, имају дотични закључак, односно жељу своју надлежном епархијском административном одбору на одобрење поднети.

§. 172. Више места у једну црквену општину здружених могу се разделити и самосталне општине образовати, али само под тим условом, ако се докаже, да свака страна после деобе може захтеву у §. 169. одговорити.

§. 173. Ако се скупштина постојеће црквене општине у том сложи, да се један део општине као нова самостална општина одели, она ће најпре доказати да постоји увет у предидућем §-у прописани, па ће онда деобу закључком изрећи. Овај закључак има се поднети епархијском административном одбору и може се тек онда извести, ако епарх. админ. одбор скупштински закључак одобри.

§ 174. Ако пак једна страна у општини потражи, да се постојећа црквена општина у две или више самосталних општина подели, или ако једна црквена општина потражи, да се с другом здружи, а друга на то искање не пристане, онда ће на пријаву оне стране, која деобу односно здружење тражи, епарх. админ. одбор стање ствари извидети и решење донети.

§. 175. Против решења епарх. админ. одбора у случајевима спомепутим у §§. 171—174. ове уредбе припада странкама право призива на саборски одбор, а до решења саборског одбора остаје стање ствари непромењено.

§. 176. Општина, која се оцепљењем од већ постојеће образује, дели са другом странком заједнички стечено црквено и школско имање по размеру броја душа једне и друге стране, а осим тога добија оно имање и закладе, што је буди с које стране искључиво њој намењено било.

ГЛАВА II.

О члановима црквене општине.

§. 177. Сваки православне вере Србин мора бити члан једне православне српске црквене општине и то општине оног места, у коме он стално пребивалиште има, а ако у томе месту нема православне српске црквене општине, и има о томе којој православној српској црквеној општини припада, епархијском админ. одбору пријавити.

§. 178. Сваки посљедоватељ источно-православне вере, који са стране дође с намером да се настани у општини, у којој није рођен, има се дотичном пароху и црквеном одбору пријавити и исказати, да је православне вере.

§. 179. Сваки члан општине ита право на уживање општинске цркве, школе и других општинских користи, које су члановима општине намењене.

Али уједно је дужан сваки члан црквене општине на њега разрезане терете сносити.

Ко у више општина има поседа, сноси у свакој општини свеколике црквено-општинске терете, али тако исто ужива у свакој и сва права члана црквене општине, осим права избора изборника и заступника саборског (§. 66.), које може вршити само у оној општини, где стапује. (§. 177.)

§. 180. Свештеници и вероисповедни учитељи основних школа сносе општинске терете само од свог приватног поседа.

ГЛАВА III.

Црквена скупштина.

А. Устројство црквене скупштине.

§. 181. Црквену скупштину сачињава опредељени овом наредбом број скупштинара, нарочито на то изабраних и у смислу ове наредбе одређених.

§. 182. Број скупштинара установљава се:

1.) у општини од 1000 душа и мање има највише 20.

2.) у општини од 1000—2000 душа 30;

3.) у општини преко 2000—4000 душа 40;

4.) у општини преко 4000—6000 душа 50;

5.) у општини преко 6000 душа 60 скупштинара.

Где нема више бирача од 20, онде су сви бирачи скупштинари.

§. 183. Свештеници су чланови црквене скупштине већ по самом свом званију.

§. 184. Мандат скупштинара траје три године.

§. 185. Сваки ваљано изабрани члан скупштине остаје скупштинаром све дотле, док или сам добивени мандат не положи, или се нарочитом правоваљаном решитбом скупштине или црквене админ. власти не искључи.

§. 186. Мандат на скупштинарство може се само скупштини положити, која је сама власна, да о полагању решење донесе.

§. 187. Искључити се може члан скупштине само у оном случају, кад изгуби својство, што се по овој уредби за скупштинара иште, и то правомоћним закључком скупштине.

§. 188. Скупштинари, како свештеници тако и изабрани, састају се на позив пароха, а где ови више има, на позив најстаријега, а ако ови спречени буду, најстаријега по годинама скупштинара у конституирајућу седницу.

Председник скупштине јесте местни парох, а где ових више има, најстарији по рукоположењу парох.

Пошто је овај своје председничко место заузео, бира скупштина из своје средине подпредседника световног реда и одборнике.

За подпредседника и одборнике могу бити изабрани само они, који знају српски ћирилицом писати и читати.

У одбор не могу бити изабрани отац и син, дед и унук, рођена браћа, таст и зет.

Скупштина бира и перовођу свога из средине своје или изван ове.

Председник, подпредседник и одборници задају реч, да ће своје дужности тачно и савесно обављати, дајући руку председавајућем пароху или општинару.

§. 189. У делокруг црквене скупштине спада:

а.) Избор световног подпредседника, перовође и других општинских чиновника и чланова црквеног и школског одбора и школског управитеља.

б.) Избор ђакона, пароха, учитеља и учитељица у смислу ове уредбе.

в.) Скупштина установљава плате црквено-школских званичника и служитеља.

г.) Решава у случајевима, кад се супстанција општинског непокретног добра мења, кад се таково из капитала набавља или продаје као и то да се збришу потраживања сумнителна и која се истерати не могу, све пак са одобрењем епарх. административног одбора.

Продаја добара бива редовно путем јавне лицитације или оферта.

д.) Закључује, да се парница каква води или да се од ње одустане; решава о умесности и условима поравнања у парницама; поставља сталног правобранитеља и разрешује у кругу свом поједине уговоре.

За закључак о изравнању у парницама и о разрешењу постојећих уговора нужно је одобрење епархијског административног одбора.

е.) Саветује се о сретствима за подмирење црквених и школских потреба, одређује по нужди у ту циљ прирез и опредељује кључ, по коме ће се прирез расположити или чини зајам.

Зајам зависи од одобрења епархијског административног одбора, а за прирез има се путем исте власти дозволење владе измолити.

ж.) Установљава годишњи прорачун, који се мора поднети епарх. административном одбору на одобрење, располаже са приходима у границама установљеног и епархијским административним одбором одобреног предрачуна.

За све издатке, што нису предвиђени у годишњем предрачуну, мора се предходно изискати одобрење епарх. админ. одбора.

з.) Рачуне црквеног одбора прегледа и решава, и епархијском административном одбору са исправама, ради даљег прегледања рачуна доставља.

и.) Доноси у границама закона и ове уредбе месни статут за себе, који одговара месним околностима и потребама и у томе поставља ближа правила о пословима, који су појединим њеним органима поверени.

Статути ови имају се предходно на одобрење поднети епарх. админ. одбору.

ј.) Контролише деловање црквеног и школског одбора и прима од њих извештаје о њиховом деловању.

§. 190. Скупштина се држи редовно сваке године месеца марта и октобра; но председник може и дужан је по потреби и ванредну скупштину сазвати услед закључка месног црквеног одбора или на захтевање једне петине свију скупштинара. Ови су дужни уједно означити предмете ради којих желе, да се скупштина сазове.

У редовној скупштини месеца октобра има се предрачун за идућу годину установити, а у редовној скупштини месеца марта, закључни рачун од прошле године прегледати и решити.

Обе ове скупштине имају се 8 дана у напред у смислу ал. 4. §. 205. ове уредбе обнародовати.

§. 191. Дан ванредне седнице скупштинске заједно са предметима, који ће у скупштини на претрес доћи, има се објавити начином у §. 43. прописаном и то по правилу на 8 дана раније.

§. 192. Сваки скупштинар може у седници чинити предлоге и ови се имају у претрес узети, ако га у томе подпомогне најмање 6 скупштинара.

§. 193. Да скупштина може правоваљану одлуку донети, нужно је, да је у скупштинској седници присутна једна трећина скупштинара осим одборника.

§. 194. У скупштинама се гласа јавно, изузимајући случај, где је тајно гласање овом уредбом нарочито прописано и кад се о користи или штети каквога скупштинара ради.

У том случају има такав скупштинар из седнице иступити.

§. 195. Јавно гласање бива или сугласном изјавом скупштинара или устајањем или поименце.

Поименце гласа се:

а.) ако то пет присутних скупштинара ишту;

б.) ако председник изјави, да другим начином није кадар већину гласова о предложеном питању да разабере;

в.) о свим оним предметима, који се епарх. админ. одбору или влади на одобрење подносе.

При гласању поименце одговара се: „прима се“ или „не прима се“.

Тајно гласање бива давањем листића.

§. 196. У свакој црквеној скупштини води се записник, у који уђи имају:

а.) дан и време обдржане скупштине;

б.) имена присутних скупштинара;

в.) предлози од речи до речи;

г.) питања, о којима се гласало;

д.) при гласању поименце, име свакога, који је гласао и како је гласао;

е.) закључци уједно са разлози.

Одељена мњења и ограде сваког скупштинара морају се на његово захтевање у записник увести, ако их је тачно формулисане председнику предао.

§. 197. Записник скупштине одостоверава сама скупштина, ако се у течају исте за одоставерење приреди.

Иначе одређује скупштина чланове и то пре но што се приступа дневном реду, осим председника и перовође још два, који ће записник са председником и перовођом одоставерити и подписати. Записник скупштине мора бити најдаље за 8 дана од дана скупштине састављен и одоставерен.

§. 198. Извод из записника скупштинских издаје председник с подписом својим и са подписом перовође под печатом црквено-општинским.

§. 200. Записник скупштине подноси се и то најдаље за 14 дана од дана седнице скупштинске у препису, подписима председника и перовође одоставереном, дотичном епарх. админ. одбору.

Где се иште одобрење закључка, подноси се тај закључак са засебним образложеним извештајем.

§. 201. Ако би црквена скупштина очевидно занемарила своје дужности или би испуњење законитих, правоваљаних и правомоћних наредаба хотимице пречила, или би ради непрекидне међусобне распре и метежа у то стање дошла, да више пута до никаквог закључка не би дошла, то ће дужан бити епарх. админ. одбор, чим о томе дозна, да поведе истрагу и према резултату истраге да скупштину разреши.

Против оваког решења припада свакоме скупштинару право призива на саборски одбор, али овај призив нема обуставне снаге.

У оваком случају дужан је епарх. админ. одбор поставити орган, који ће привремено обављати скупштинске послове.

§. 202. Председник црквене скупштине представник је дотичне црквене општине према властима и према страним телима

1.) он прима све списе, који на општину гласе и долазе;

2.) сазива законито скупштинске седнице, изузимајући случај у овом §-у под бр. 9.) означен;

3.) руководи саветовања и изриче закључење;

4.) означава ред, којим да дођу предмети у претрес, но скупштина може тај ред и преиначити;

5.) може опоменути говорника, који се од ствари удали, да се држи ствари;

6.) може говорника, који проузрокује неред, па ред опоменути;

7.) може говорнику, који се и после опомене ствари не држи, или ред и даље квари са приволењем скупштине, реч одузети;

8.) он је дужан старати се, да се у саветовању ред и мир одржи, и за то му припада право, да седницу на неко време, али најдуже па по сахата прекине, ако се ради немира и нереда не може саветовање уредно водити.

Па ако се и по истечењу тога времена мир и ред неповрати, онда је властан председник седницу закључити, али мора најдуже за 15 дана другу сазвати;

9.) Председник је дужан у §. 190. означену ванредну скупштину сазвати.

Ако председник не би хтео учинити, онда ће епархијски административни одбор услед дотичне пријаве именовати повереника, који ће по прописаном начину скупштину сазвати и у скупштини председавати.

У овом случају дужан је повереник уједно и истрагу против председника повести, и истражне списе епархијском административном одбору поднети;

10.) Ако председник дужности своје у опште неће да врши, дужан је епарх. админ. одбор, чим о томе дозна, наредити истрагу и према успеху исте, решење донети.

§. 203. Подпредседник има сва права и дужности председника, кад овога нема, или кад је овај препречен.

§. 204. Перовођа ако није члан скупштине, нема решавајућег гласа у скупштини.

Б. О избору скупштинара.

§. 205. На шест недеља пре него што истече периода, за коју је постојећа скупштина изабрана, има црквена скупштина одредити дан и место новог избора скупштинара. Дан избора има бити, ако је могуће, дан први, што за оним долази, у који је избор постојеће црквене скупштине обављен, иначе један од првих за њим долазећих дана, што се за избор употребити може. У одређени дан мора се избор у 8 часова пре подне одпочети, не сме се прекидати и мора се у 6 часова после подне довршити.

У општинама, где има много бирача, да се избор не би могао за један дан обавити, дужна је скупштина установити више изборних срезова.

У свима срезовима мора се избор у исти дан и у исти час започети и довршити.

Дан и место бирања за сваки изборни срез објављује на 8 дана напред свештеник у цркви после свршене службе, а осим тога мора се то према околностима места још и другим за јавно обнародовање уобичајеним начином објавити.

§ 206. У свакој српској православној црквеној општини мора постојати стални списак општинских бирача.

Списак тај има црквени одбор у сутицају местног парохијалног свештенства сачинити и за тим у општинској писарници или где такове нема, на другом ком сходном месту изложити и бираче о томе сходним начином известити и позвати, да сваки који мисли, да је против закона из списка изостављен, или да је други против закона у списак уведен, има свој приговор у једном и другом случају за 8 дана после онога дана, кад је списак изложен, постојећем црквеном одбору поднети, а овај је дужан све те приговоре за три дана решити.

Странка, која је са решењем црквеног одбора незадовољна, може за 15 дана рекурирати на епархијски админ. одбор.

Против решења епарх. админ. одбора нема призива

Тако установљени списак бирача има црквени одбор сваке године месеца октобра исправити и исправљени списак изложити и у осталом, као што је напред наређено, поступати.

Ако у општини више изборних срезова има, има се списак бирача за сваки изборни срез засебно сачинити.

§. 207. Скупштинаре бирају они мушки чланови црквене општине, који су пуноћетни и самостални, нису због простог злочина осуђени и кажњени, не стоје под стециштем и који није у заостатку са општинским прилозима, где се такови плаћају, више од једне године дана.

§. 208. За скупштинара може бити изабран сваки бирач, који је доброг моралног владања, у цркву иде и причешћује се, у предходном §-у означена својства има, а под стециштем или старатељством не стоји.

§. 209. За сваки изборни срез изашље црквена скупштина из своје средине изборног председника и два повереника, који ће као изборно поверенство изборе руководити

§. 210. Председник изборног поверенства изјављује гласно, да се избор одпочиње и позива бираче по списку да приступе избору.

Гласање бива писмено на тај начин, да бирач листић, на коме су забележена имена оних чланова општине, које бирач за скупштинаре имати жели, изборном председнику преда.

Ако би се у погледу кога, који листић предаје појавила сумња, да ли је бирач, онда ће изборно поверенство о томе решење донети и према томе листић или примити или одбити. Приговори против тих решења имају се у смислу §. 214. поднети. Кад наступи 6 сати по подне, изјављује изборни председник, да је избор свршен. За тим обавља са изборним поверенством прегледање преданих листића, саставља списак имена оних, који су гласове за скупштинаре добили и објављује их по реду, како је који добио највише, односно више гласова. Између двојице, који једнаки број гласова добију, решава коцка, ко ће да буде скупштинар у оном случају ако обојица не могу бити скупштинари. У општинама са више изборних срезова одредиће скупштина изборни срез, где ће се скрутинијум обављати.

По свршеном избору имају сви изборни председници осим онога, где ће се скрутинијум обавити, примљене листиће запечатити и одмах их изборном председнику онога среза, где ће се скрутинијум обавити, предати.

Кад листићи из свију изборних срезова приспу, онда ће се на начин горе означен, прегледање листића обавити и имена оних објавити, који су за скупштинаре изабрани.

Ако се скрутинијум не би могао одмах обавити, онда ће се на други дан одгодити, али се морају сви листићи запечатити.

§. 211. Ко је добио односну (релативну) већину гласова, постаје скупштинаром, и услед тога проглашује председник, код којег је скрутинијум обављен, по реду добивене већине гласова, све оне за изабране скупштинаре, који спадају у опредељени за ту скупштину скупштинарски број.

По овом његовом проглашивању исписује се списак имена изборних скупштинара, подписује се целим изборним поверенством, и доставља се пароху, а где више пароха има, старешини.

§. 212. О изборном чину саставља се записник и подписује га изборно поверенство.

§. 213. Кад се изборни записник подпише, изјављује председник одбора, код којега је скрутинијум обављен, да је избор свршен.

§. 214. Приговори против начина избора или изабраних лица, могу се у течају од 8 дана од дана избора председнику изборног поверенства дати, који их епархијском административном одбору подноси, а изабрану скупштину о том извештава.

Приговори они не преče конституирање и деловање изабране скупштине.

§. 215. Против решења епархијског, административног одбора нема призива.

ГЛАВА IV.

О органима црквено-општинске управе.

А. Црквени одбор.

§. 216. Црквени одбор састоји се осим председника и подпредседника скупштине у општинама од 2000 душа из 6 чланова; у општинама до 4000 душа из 9 чланова; у општинама од преко 4000 душа из 12 чланова.

Чланове црквеног одбора бира црквена скупштина из средине своје.

§. 217. Председник је овом одбору председник, дотично подпредседник скупштине, а перовођа му је перовођа скупштине.

Пароси су чланови местног црквеног одбора по звању.

§. 218. Одборници се бирају на три године.

§. 219. Ако се које место одборника у течају године смрћу или добровољним иступањем или правомоћним искључењем упразни, попуниће га прва скупштина.

§. 220. Седнице одборске држе се прве недеље сваког месеца, а по потреби, или ако то најмање трећина одборника узиште, има председник и ванредну седницу заказати.

§. 221. Председник опредељује ред предмета за саветовање и руководи расправе.

§. 222. Сваки одборник може предлоге чинити.

§. 223. Да може одлука ваљана бити, иште се половица уредно сазваних свију одборника, већина одлучује, а где су гласови наједнако расположени, ту одлучује она страна, са којом је председник гласао.

При претресивању предмета има бити присутан онај члан одбора, коме је дотична струка поверена.

§. 224. Сви чланови одбора одговорни су за своју радњу у одбору и за сваку штету, која је њиховом кривицом проузрокована, како црквеној скупштини, тако и предпостављеној епархијској власти. Накнада штете може се само судским путем тражити.

§. 225. Записник се води о свакој седници, а има у себи садржавати дан и време обдржане седнице, имена председника и подпредседника и присуствујућих одборника, даље предмете знања или претресања ради предложене, стављена питања и донесене закључке.

Осим тога могу доћи у записник и одељени гласови и ограде, по само онда, ако се то у седници искало и садржај њихов тачно означио буде, иначе не.

Овако одељена, мњења и ограде не преče извршење донесених закључака, али ослобођавају дотичнога члана одбора од сваке одговорности за штету, која из таких закључака настане.

§ 226. Записник одборски одоставерава се у истој, или најдаље у првој идућој седници одборској, а подписује га председник, перовођа и чланови, који су били у седници присутни.

Изводе из одборскога записника издаје председник са перовођом под печатом црквено-општинским са својим подписима.

§. 227. У делокруг црквеног одбора спадају следећи предмети:

а.) он извршује закључке црквене скупштине као и наредбе представљених епархијској власти.

б.) настојава око зграда црквених, парохијалних и школских и пази, да су све чисте и у добром стању, и против штете од пожара осигуране.

в.) поставља, надзирава и одпушта служитеље црквене и школске осим црквењака, кога парох поставља.

г.) поставља, у колико црквена општина нема стална правобранитеља, за поједине парнице правозаступнике.

д.) бригу води, да се тачно издају плате и пристојбине свештеницима, учитељима и учитељицама и другим званичницима и послужитељима црквено-школским.

е.) води бригу за сироте удовице и убоге.

ж.) чува, умножава и управља имањем црквеним, црквено-општинским, убошким и има инвентар свега тога имања сачинити и сваке године попис тај понављати, у њега поново набављене ствари уводити, а покварене и неупотребиве брисати, и на крају сваке године фактично стање сравњивати.

Даље има се одбор старати, да се сво непокретно имање општинско у српским православним општинама као властитост српске православне општине укњижи.

з.) он издаје асигнације епитропима и старатељима убогих ради подмирења већих трошкова.

и.) у смислу наредаба од највише административне власти донесених, издаје он капитале под интерес, а непокретна добра под закуп или најам. Сваки закуп или најам, који прелази три године зависи од одобрења епархијског административног одбора.

(Наставиће се.)